

Dit land heeft geen plan

30-03-2018 **De Tijd - Krant Online**

Peter De Keyzer

Enkele weken geleden was ik te gast op een symposium in Utrecht waar werd nagedacht over een regionale economische ontwikkelstrategie voor Nederland. Steden, ministeries en universiteiten maakten concrete plannen over hoe ze wetenschap, economie, cultuur, huisvesting en mobiliteit nog beter op elkaar konden afstemmen. Het doel? Van Nederland zo snel mogelijk het meest welvarende land ter wereld maken. De concrete plannen, het ambitieniveau en de onderlinge samenwerking waren bijzonder on-Belgisch.

Tijdens de nachtelijk rit terug naar Antwerpen bekwam me een onaangenaam gevoel dat me sindsdien niet meer heeft losgelaten. Het begon al toen ik weer de grens met België overstak. Het voelbaar slechtere wegdek, het zichtbare gebrek aan onderhoud en de ruimtelijke wanorde waren een zoveelste herinnering aan het feit dat 'denken op langere termijn' hier niet evident is. Wie door die bril naar het beleid in dit land kijkt, kan maar tot één conclusie komen: België heeft geen enkele strategie. Wikipedia vertaalt strategie als 'een highlevelplan om één of meerdere doelen te bereiken onder onzekere omstandigheden'. Voldoet ons beleid aan die beschrijving? Waar is het highlevelplan? Hoe bereiden we ons voor op onzekere omstandigheden?

Van één ding kan je zeker zijn: vroeg of laat slaat opnieuw een crisis toe. Een financiële crisis, een handelsoorlog, een militair conflict, een grote energiestoring, een cyberaanval of een migratiecrisis. Maakt niet uit. We kunnen nu al met zekerheid zeggen dat we er niet op voorbereid zullen zijn. We zullen ons na de crisis vooral weer uitputten in rapporten, hoorzittingen, verslagen, witboeken, groenboeken en debatten over waarom het zover is kunnen komen. Ons voorbereiden op een onzekere toekomst doen we niet. Vingerwijzen na de feiten lukt ons veel beter. De ronduit belachelijke discussie over de vervanging van de F-16's was weer een triest bewijs van de volkomen afwezigheid van strategie. Dat anderhalf decennium geleden al werd beslist dat de toestellen vervangen zouden worden, leek vergeten. Nooit ging het over het echte strategische vraagstuk. De echte inzet is namelijk dat geen enkel NAVO-land minder investeert in defensie dan België. Er is geen enkel departement dat meer zegt over 'plannen voor de langere termijn onder onzekere omstandigheden' dan defensie. Niet investeren in defensie is zoals je brandverzekering opzeggen en met het uitgespaarde geld op restaurant gaan. Heel leuk, tot je huis in lichterlaaie staat.

Daar stopt het niet. Ook voor onze energietoekomst slagen we er niet in een strategie te ontwikkelen. De ene na de andere studie wordt gepubliceerd, bediscussieerd, dan genegeerd en geklasseerd. Kerncentrales gaan open. Dicht. Open. Dicht. Rechtsonzekerheid bij nieuwe investeerders is het gevolg en opnieuw een bewijs van een volkomen gebrek aan strategisch inzicht. En dan is er nog het

structurele tekort op de begroting. We beleven vandaag de hoogste economische groei van het afgelopen decennium en de rente is nog nooit zo laag geweest. Toch hebben we nog altijd een gat in de begroting. Een lage overheidsschuld en een overschot op de begroting zijn nochtans de beste manier om voorbereid te zijn op onverwachte economische of financiële tegenslagen. Helaas, voorbereiden op de toekomst, daar doen we niet aan mee. Als we er in de beste tijden niet in slagen een overschot te boeken, zullen we dat nooit nog doen. Punt.

Nog eentje: het middenveld regeert het land. Van werkgevers tot werknemers, van federaties, vakbonden, steunpunten, meldpunten tot actiegroepen - allemaal slagen ze erin het beleid naar hun hand te zetten. Het gevolg: complexe wetgeving, rechtsonzekerheid voor ondernemers, een gebetonneerde koterijfiscaliteit en af en toe een Arco-debacle als zure kers op de taart. Een regerend middenveld bestaat alleen bij gebrek aan strategisch plan van de politici.

Noem ze maar op. Lamentabele infrastructuur. Het machtige middenveld. De gebrekkige investeringen in defensie. Het structurele tekort op de begroting. De hoge overheidsschuld. De onvoorbereide vergrijzing. Politieke benoemingen op sleutelposities. De groeiende files. Geen klimaatbeleid. De farce rond de pensioenleeftijd en de zware beroepen. Stuk voor stuk het bewijs dat we er niet in slagen een strategie te ontwikkelen.

Geen strategie hebben is niet dodelijk. Zonder plan op reis gaan, kan zelfs leuk of avontuurlijk zijn. Voor het besturen van een land mag je als burger echter meer verwachten. Een land met een strategie anticipeert op problemen in plaats van er door overvallen te worden. Een land met een strategie maakt toekomstplannen in plaats van een schadebestek. Een land met een strategie kan het verschil maken tussen hoofdzaken en bijzaken. De burgers van dit land verdienen zoveel beter. Wees niet tevreden met politiek advies voor dit land, eis een strategisch plan. Peter De Keyzer Managing partner Growth Inc.

Copyright © De Tijd <https://www.tijd.krant/paper/20180330#paper/tijd/12>